

Αντώνης Καραπατζός
ΔΕΚΤΟΡΑΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Η Ελλάδα και ο ευρωπαϊκός δρόμος: Τρυφερή είναι η νύχτα;

Η κοινοτική έννομη τάξη και οι «εθνικές ιδιαιτερότητες»

Φράγμα στις αυστριακές Άλπεις. Η διαχείριση των υδατικών πόρων είναι ένα από τα κυριότερα θέματα που θα απασχολήσουν την ΕΕ

VISUALPHOTOS.COM

στον συνταγματικό χάρτη. Βεβαίως, το κοινοτικό δικαιοπαγωγικό οικοδόμημα παρουσιάζει και αρκετές ατέλειες. Ως γνωστόν, το κυριότερο πρόβλημα εντοπίζεται στη νομιμοποίηση της δικαιοθετικής εξουσίας της Επιτροπής, τα μέλη της οποίας διορίζονται από τις εθνικές κυβερνήσεις. Αυτή η έμμεση μόνον νομιμοποίηση, σε συνδυασμό με τις εκτεταμένες εξουσίες των επιτρόπων, γεννά εύλογες ανησυχίες ως προς τον βαθμό δημοκρατικότητας της λειτουργίας της Επιτροπής, καθώς και της διαδικασίας παραγωγής της κοινοτικής νομοθεσίας. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί εδώ ότι από την Επιτροπή εκπορεύονται συχνά νομοθετικές επιταγές που χαρακτηρίζονται από αυξημένη κοινωνική ευαισθησία και γι' αυτό κερδίζουν την επιδοκμασία των ευρωπαίων πολιτών, όπως είναι λ.χ. η νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος ή των καταναλωτών. Επιπλέον, αν μην ξεχνάμε ότι στην

έμπνευση ευρωπαίων επιτρόπων ανάγονται τα ποικίλα προγράμματα εκπαιδευτικών και, εν γένει, πολιτιστικών ανταλλαγών, που έφεραν σε επαφή τους νέους πολίτες της ΕΕ και δημιούργησαν σταδιακά τη βάση για μία κοινή ευρωπαϊκή πολιτιστική ταυτότητα.

Σε κάθε περίπτωση, δεν είναι σωστό να προσεγγίζουμε τα πράγματα με φοβική διάθεση. Αντιθέτως, πρέπει να βλέπουμε την ΕΕ περισσότερο ως ευκαιρία για περαιτέρω πρόοδο της χώρας μας, τόσο σε θεσμικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Η προοδευτική προσέγγιση υποδεικνύει αυτήν ακριβώς την ανάγνωση. Η φοβική-συντηρητική, από την άλλη πλευρά, μπορεί μεν να ανταποκρίνεται κάποτε στο συναίσθημα, συσκοτίζει όμως επικίνδυνα τη λογική και ανοίγει τον δρόμο για μεγάλα εθνικά λάθη. Οι ανωτέρω παρατηρήσεις αποκτούν ιδιαίτερη σημασία εν όψει νέων εξελίξεων στον ευρωπαϊκό χώρο, οι οποίες βρι-

σκονται πλέον επί θύραις. Κλειδί στις νέες εξελίξεις θα αποτελέσει η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας (άρθρο 5 παρ. 2 ΣυνθεΚ). Σύμφωνα με αυτή την αρχή, στους τομείς που δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα η Κοινότητα δρα μόνον εφόσον και στον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσεως (λ.χ. προστασία του περιβάλλοντος, των συνόρων της ΕΕ κτλ.) είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη-μέλη και δύναται να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο (άρα, για να μεταφερθεί η αρμοδιότητα στην Κοινότητα, θα πρέπει να εξασφαλιστεί και μία «προστιθέμενη αξία» στο κοινοτικό επίπεδο). Το ζήτημα που ανακύπτει εδώ είναι αν κάποιες από τις εναπομείνουσες στα κράτη-μέλη εξουσίες-δράσεις θα παραμείνουν αποκεντρωμένες ή αν θα περάσουν και αυτές στα χέρια της Κοινότητας· και τούτο αποτελεί σαφώς ζήτημα διακρατικών διαβουλεύ-

σεων, δηλαδή πολιτικών διεργασιών μεταξύ των ευρωπαίων εταίρων.

Τα κυριότερα διακυβεύματα, που θα πρέπει να απασχολήσουν και τη χώρα μας, εμφανίζονται, κατά τη γνώμη μου, στα ακόλουθα πεδία: α) στην άμυνα, όπου υπέρ μιας ενιαίας, κεντρικής αμυντικής πολιτικής συνηγορεί εδώ πρωτίτως ο παράγοντας της δραστηρικής μείωσης του αμυντικού-εξοπλιστικού κόστους για κάθε κράτος-μέλος, β) στο περιβάλλον, όπου η θέσπιση, σε κεντρικό επίπεδο, βασικών όρων προστασίας του περιβάλλοντος εμποδίζει τα κράτη-μέλη να θέσουν ευνοϊκούς όρους λειτουργίας για τις βιομηχανίες-επιχειρήσεις τους (όρους όμως βλαπτικούς για το περιβάλλον), παράλληλα δε μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων με εμφανώς διασυννοριακό χαρακτήρα (όπως λ.χ. η διαχείριση υδατικών πόρων), και γ) στην ενέργεια, όπου η διασυννοριακή μεταφορά ενέργειας επί ευρωπαϊκού εδάφους, μέσω αγωγών φυσικού αερίου και πετρελαίου, σύντομα αναμένεται να θέσει ζήτημα διαμορφώσεως μιας ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Η τελευταία παράμετρος θα πρέπει να ληφθεί πολύ σοβαρά υπόψη στη χώρα μας. Η διακρατική διπλωματία των αγωγών, αν και εξαιρετικής σημασίας, δεν αρκεί από μόνη της για την αντιμετώπιση του ενεργειακού προβλήματος της χώρας. Τα ενεργειακά αποθέματα της Ρωσίας δεν είναι ανεξάντλητα, ενώ η μονομερής ενεργειακή εξάρτηση εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους. Αν μην ξεχνάμε εδώ σε πόσους «πελάτες» έχει υποσχεθεί η Ρωσία πετρέλαιο και αέριο, καθώς και πόσο δύσκολο θα μορφέσει στο μέλλον να εκπληρώσει τα συμβατικά υπεσχημένα έναντι των πολυπληθών «πελατών» της.

Εν όψει νέας κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ ΕΕ και κρατών-μελών, όλα τα ανωτέρω διακυβεύματα εμφανίζουν μεγάλη σπουδαιότητα για τη χώρα μας, η οποία στο τρίπτυχο «άμυνα - περιβάλλον - ενέργεια» βασίζει ίσως το μεγαλύτερο στοιχείο της για τη μελλοντική ευημερία της. Στους κόλπους της ΕΕ οι σχετικές συζητήσεις έχουν ήδη από καιρό αρχίσει, αφορούν δε και το ενδεχόμενο κεντρικής ρυθμίσεως και άλλων δραστηριοτήτων, όπως είναι λ.χ. οι τηλεπικοινωνίες.

Η νύχτα μπορεί να είναι τρυφερή, όπως έλεγε ο Φιτζέραλντ, και να προσφέρει θαλπωρή - ακόμη και σε εθνικό-συλλογικό επίπεδο -, καλό όμως είναι σιγά σιγά να ευπνήσουμε, να κοιτάσουμε τι συμβαίνει γύρω μας και να διεκδικήσουμε ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών εξελίξεων του εγγύς μέλλοντος, που μάς αφορούν άμεσα. ●

Πρέπει να βλέπουμε την ΕΕ περισσότερο ως ευκαιρία για περαιτέρω πρόοδο της χώρας μας τόσο σε θεσμικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο